

FREON

Het verhaal van FREON

Tzum, 7 juli, 2023

Tijd voor een volgende stap

Goed op weg

We maken goede vorderingen met FREON om te komen tot 'Een Energiek en Zelfstandig Fryslân' waarin we betaalbare, duurzame en hernieuwbare energie willen produceren met lokale Friese partijen. Samen met de provincie en vertegenwoordigers van de Friese Energie Tafel hebben we een onderzoeksplan opgesteld. Doel van het onderzoeksplan is helderheid te bieden over haalbaarheid en aanvaardbaarheid van onze propositie. Met specifieke aandacht voor financiële stromen, vormgeving energiehubs, planning, draagvlak en landschappelijke inpassing. We willen dit onderzoek graag als gelijkwaardige partner van de provincie uitvoeren. Daarvoor hebben we wel jullie steun nodig. In dit document lees je de achtergronden en stand van zaken van FREON, hoe je mee kunt doen en steun kunt geven.

Laat je interesse zien door mee te doen aan de voorinschrijving

De voorinschrijving is niet verplicht. We willen graag de interesse polsen alvorens we overgaan tot definitief zetten van stappen met het oprichten van de ontwikkel coöperatie De FREON.

De voorinschrijving heeft betrekking op twee vragen:

- Wil je lid worden van de op te richten ontwikkel coöperatie De FREON?
- Ben je bereid coöperatie De FREON een lening te verschaffen van minimaal 1.000 EUR of een veelvoud daarvan op basis waarvan de coöperatie samen met de provincie het onderzoeksplan kan uitvoeren?

Voorinschrijving

- **Start op 7 juli 2023 om 12:00 uur**
- **Eindigt op 25 augustus 2023 om 12:00 uur**

Je kunt je inschrijven door het inschrijfformulier aan het einde van dit document in te vullen en aan ons retour te mailen.

Meer informatie

In dit document lees je alle achtergrond informatie. Heb je vragen of behoefte aan meer informatie, kom dan naar één van de informatiebijeenkomsten op:

- Dinsdag 11 juli 2023 om 19:30 uur bij Van der Valk te Sneek
- Dinsdag 25 juli 2023 om 19:30 uur bij Van der Valk te Sneek
- Dinsdag 22 augustus 2023 om 19:30 uur bij Van der Valk te Sneek

Leeswijzer

Sheet 3: De Droom van FREON
Sheet 4: Vraag aan de politiek
Sheet 5: Begroting
Sheet 6: Wat levert het op
Sheet 7-12: Financiering
Sheet 13: Voorinschrijfformulier

Het realiseren van stabiele, betaalbare en betrouwbare energievoorziening in eigen regio

Het versterken van de *eigen* energievoorziening en het gezamenlijk daarmee aan de slag gaan. Dat zijn de kernpunten van de energietransitie zoals wij die voor ogen hebben. Daarbij gaan we uit van de vraag: wat is goed voor de inwoners en bedrijven in onze provincie? Welke waarden kunnen we toevoegen? We voelen ons nu teveel een speelbal van de geopolitiek en worden geconfronteerd met absurd hoge prijzen voor stroom en aardgas. Er is sprake van energiearmoede. Dat moet en kán anders. Wij zien mogelijkheden voor het produceren van betaalbare energie met lokale Friese partijen. Door met z'n allen op korte termijn aan de slag te gaan, kunnen we volledig zelfvoorzienend worden.

Voordelen van samenwerking

Friesland kent al veel aanbieders van hernieuwbare energie. We zien een sterke groei van zon- en windenergie. We zijn in staat te voorzien in een groot deel van de energie van afnemers: de inwoners en bedrijven in Friesland. In onze visie brengen we lokale producenten en afnemers bij elkaar. Door slimme combinaties te maken van opwek, opslag, conversie, transport en gebruik, krijgen we in de economie een versterkend effect. Door niet te werken met één techniek voor de opwek, maar door verschillende technieken te verenigen in zogenaamde energiehubs, creëren we leveringszekerheid en ontstaat er ruimte voor innovaties en verdere uitbouw van productie en opslag. We kunnen dan meer energie verwerken op hetzelfde net.

Wie zijn wij

- Vereniging van Windturbine-eigenaren in Friesland, VWF
- Windunie: coöperatie van windturbine-eigenaren in Friesland/Nederland
- Feriening Fryske Doarpsmûnen, FFD: koepel van Friese dorpsmolenverenigingen
- Noordenwind: vereniging van burgers voor windenergie in Noord-Nederland
- Ús Koöperaasje: koepel van energiecoöperaties in Fryslân
- Doarpswurk/Netwerk Duurzame Dorpen
- New Energy Coalition
- Sustainable Development Goals Netwerk Fryslân
- Energie Samen: landelijke koepelorganisatie voor energiecoöperaties
- Freonen Fan Fossylfrij Fryslân

Ondersteund door de Friese Milieu Federatie

Wat vragen wij van politiek en bestuur en hoe is daarop gereageerd **FREON**

Open dialoog

Met onze visie sluiten we aan bij de Sustainable Global Goals (SDG 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14 en 17) en anticiperen we op de introductie van Omgevingswet. Daarvoor is het van belang dat overheden gezamenlijk heldere kaders formuleren waarbinnen gewenste ontwikkelingen kunnen plaatsvinden. Dit vraagt om een open dialoog. Graag leggen wij de puzzel met u en nodigen u uit om hierover met ons in gesprek te gaan. Meer informatie treft u aan in dit [YouTube-filmpje](#).

Reactie staten Fryslân:
Onderzoek of de propositie haalbaar en aanvaardbaar is

Opdracht

Op 30 november 2022 is de motie 'Energietransitie Fryslân op eigen kracht' aangenomen. Hiermee verzoekt PS het college van GS om:

- De mogelijkheden voor het produceren van betaalbare, duurzame en hernieuwbare energie met lokale Friese partijen te onderzoeken, samen met de partijen die de propositie hebben ondertekend;
- In dit onderzoek helderheid te bieden over haalbaarheid en aanvaardbaarheid van de propositie. Met specifieke aandacht voor financiële stromen, vormgeving energiehubs, planning, draagvlak en landschappelijke inpassing;
- De resultaten van dit onderzoek in Q4 van 2023 naar PS te sturen.

Samen met de provincie is gekomen tot aan aanpak langs 3 sporen en 5 werkgroepen,

MOTIE 30 NOVEMBER 2022

Indiener: CDA, Anton Meijerman	Motie nr.
Mede-indiener(s): GreenLinks, Charda Kuipers SP, Hanneke Goede Statelid Wiersma, Theun Wiersma D66 Danny van der Weijde- Hoogstad PvdA, Erik de Groot VVD, Klaas Kielstra	Paraaf
	Agendapunt
	Besluit

MOTIE, ex artikel 31 Reglement van orde

Statenvergadering	30 november 2022
Agendapunt	
Korte titel motie	Energietransitie Fryslân op eigen kracht

De Staten, in vergadering bijeen op 30 november 2022
gehoord hebbende de beraadslaging:

constaterende dat

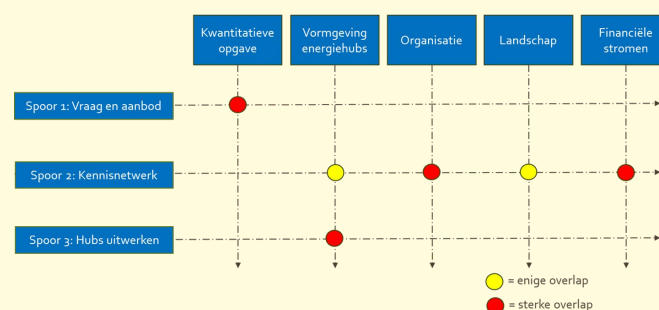
- Het agendapunt: 'notitie uitvoering klimaatakkoord' enkel een voortgangrapportage bevat en het beleid niet gewijzigd kan worden;
- Fryslân, net als heel Nederland, met een energiecrisis te maken heeft en verschering van het beleid nodig is om energie op te slaan;
- Dat de energieprijzen de pan uitzijten waardoor er in Fryslân, in combinatie met de inflatie, veel inwoners zijn die moeite hebben rond te komen. Ook dreigt bij sommige bedrijven faillissement door de toegenomen productiekosten;
- Er op dit moment sprake is van een grote afhankelijkheid van internationale energiebedrijven, ook waar het energie uit hernieuwbare bronnen betreft;
- Dat de organisaties in Fryslân die direct of indirect betrokken zijn bij de productie van energie uit hernieuwbare bronnen de samenwerking hebben gezocht en een propositie hebben opgesteld richting provincie¹. Daarin geven ze aan mogelijkheden te zien voor het produceren van betaalbare energie met lokale Friese partijen. De inzet is om volledig zelfvoorzienend te worden.

overwegende dat

- De kennis op het gebied van energie in Fryslân groot is. Door zoveel mogelijk op eigen kracht vorm en inhoud te geven aan de energietransitie zal deze toenemen, wat goed is voor de werkgelegenheid;
- Opbrengsten van energie zoveel mogelijk binnen onze eigen provincie moeten blijven, zodat er investeringen mee kunnen worden gedaan ter versterking van het verenigingsleven en de kwaliteit van de leefomgeving

¹ Berijp met uitleg over het initiatief: [Energie Fryslân - YouTube](#)

MOTIE

Resultaten

- Longlist van haalbare en aanvaardbare local4local energiehubs waarmee het totale energieverbruik van Friesland kan worden gedekt
- 3 concrete pilots in 2024

Begroting

Uitgangspunten

- Begroting beslaat de periode december 2022 (ondertekening propositie) t/m december 2023 (beantwoording motie)
- Eerste begroting was op basis van een urenraming passend bij het projectvoorstel langs drie sporen.
- Projectaanpak en begroting is na hackathon aangepast,
  - Spoor 1 is een coproductie met provincie ter beantwoording van de motie
  - Uit de hackathon zijn vijf werkgroepen ontstaan en de totale werkzaamheden zijn groter geworden
  - Met de werkzaamheden van spoor 1 kunnen we ook de doelstelling van spoor 3 beantwoorden. Deze is daarom komen te vervallen.
- Om focus te houden op daadwerkelijk leveren van resultaten én om het budget te kunnen beheersen, is gekozen voor een begroting met taakstellende budgetten.

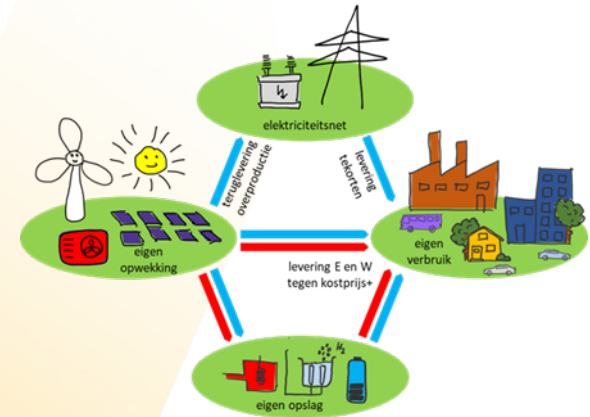
Taakstellend budget

Spoor 1: Vormgeving	Resultaat	Budget	Besteed	Verantwoordelijke
Financiële stromen	Inzicht in de verschillen zijn tussen het huidige en het nieuwe financiële systeem.	€ 65.000	* € 4.000	Govert Geldof
Organisatie Energiehub	Inzicht in proces om te komen tot en governance van energiehub.	€ 50.000	* € 4.000	Jennie Tissingh
Vormgeving energiehub	Blauwdruk van de technische, ruimtelijke en financiële componenten van een energiehub.	€ 70.000	* € 4.000	Maartje Struijk
Landschap	Handvaten voor het creëren van meerwaarde voor het landschap.	€ 5.000	* € 2.000	Doutsje Aukes
Kwantitatieve opgave	Kansen en risico's voor een energieneutraal Fryslân.	-		Provincie
Spoor 2: Netwerk	Draagvlak bij politiek, achterban en maatschappij. Uitbreiding consortium met bedrijven	€ 165.000	€ 43.000	Govert Geldof
Projectmanagement	Aansturing FREON werkgroepen en afstemming provincie.	€ 100.000	€ 35.000	Jennie Tissingh
	Out of Pocket	pm	€ 20.000	Jennie Tissingh
		€ 450.000		

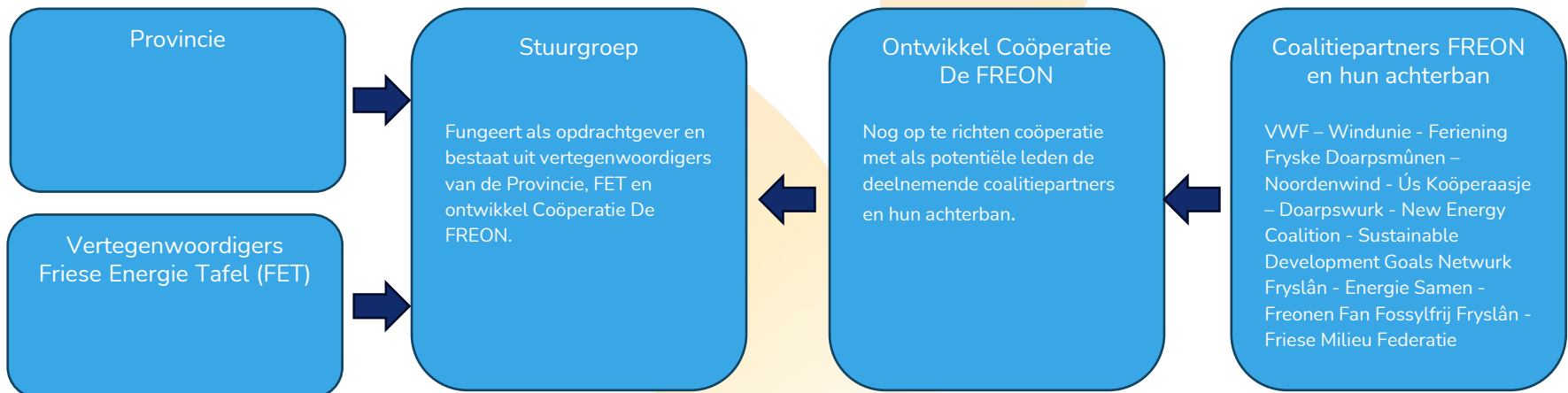
Wat levert het op en hoe bewaken we de voortgang?

Perspectief op de ontwikkeling van hernieuwbare energie in Fryslân

- Perspectief op de ontwikkeling van hernieuwbare energie (op mesoniveau) binnen Local4Local Energiehubs met de ambitie alle burgers, bedrijven en instellingen van Friesland van betrouwbare en betaalbare duurzame energie te voorzien.
- Draagvlak door:
  - Betaalbare (kostprijs +) en betrouwbare duurzame energie voor de afnemers in de buurt
  - Gemeenschappelijk eigenaarschap van lokale producenten, afnemers en andere lokale belanghebbenden
  - Verbetering van de natuur i.p.v. het voorkomen van schade
  - Meer netcapaciteit door vermindering van netconversie door lokale vraag- en aanbod koppeling en sturen op de pieken van de lokale netbeheerder.

Samen aan het stuur in open dialoog

Uitgangspunten

Drie geldstromen

- Lening achterban huidige consortium (€ 450.000,-)
- Landelijke subsidie (MOOI Local4Local)
- In kind bijdrage Provincie

Provincie

- We zetten in op samenwerking
- Ieder draagt z'n eigen kosten

Opdrachtgever-opdrachtnemer

- Opdrachtgevers zijn alle financiers (incl. Provincie)
- Opdrachtnemers: de werkzaamheden worden uitgevoerd door de consortium partijen, naar gelang beschikbare kennis en ervaring; aangevuld met lokale (advies)bureaus indien nodig. Dit in samenwerking en afstemming met de provincie.

Conclusie

- We hebben een gelijkwaardige positie ten opzicht van de provincie. Dat maakt ons een serieuze gesprekspartner.
- Maar we moeten wel onze eigen broek ophouden. Concreet betekent dat we zelf onze kosten moeten dragen.
- Deze kosten zijn begroot op € 450.000,-

We vragen jullie – als onze achterban – daarom om een financiële bijdrage waarmee we ons deel van de kosten (€ 450.000,-) kunnen betalen.

Op de volgende sheets lees je wat de volgende stappen zijn.

Vervolg in 4 stappen (Stap 1 van 4)

Stap 1: Laat je interesse zien door mee te doen aan de voorinschrijving

De voorinschrijving is niet verplicht. We willen graag de interesse polsen alvorens we overgaan tot het definitief zetten van stappen als het oprichten van de ontwikkel coöperatie De FREON.

De voorinschrijving heeft betrekking op twee vragen:

- Wil je lid worden van de op te richten ontwikkel coöperatie De FREON?
- Ben je bereid coöperatie De FREON een lening te verschaffen van minimaal 1.000 EUR of een veelvoud daarvan op basis waarvan de coöperatie samen met de provincie het onderzoeksplan kan uitvoeren?

De voorinschrijving:

- **Start op 7 juli 2023 om 12:00 uur**
- **Eindigt op 25 augustus 2023 om 12:00 uur**

Je kunt je inschrijven door het inschrijfformulier aan het einde van dit document in te vullen en aan ons retour te mailen.

Vervolg in 4 stappen (Stap 2 van 4)

Stap 2: Oprichten Coöperatie De FREON

- Doel is het ontwikkelen van Local4Local energiehub's in Friesland met de ambitie alle burgers, bedrijven en instellingen van Friesland van betrouwbare en betaalbare duurzame energie te voorzien.
- Een Local4Local energiehub is een rechtsvorm met minimaal 50% gezamenlijk eigendom van lokale duurzame energieproducenten en -afnemers en circa 30% eigenaarschap van De FREON. Ook andere lokale partijen zoals overheden, netbeheerders etc. kunnen mede-eigenaar worden van een Local4Local energiehub of van FREON. Percentage kunnen per hub verschillen en zijn afhankelijk van de lokale keuzes.
- Van De FREON kan iedereen die een lokaal belang in Friesland heeft lid worden. Voor nu zijn dat:
  - De partijen die de FREON Propositie hebben ondertekend (FREON consortium partners).
  - De leden van de FREON consortium partners.
- Fungeert als opdrachtgever van de werkzaamheden en beheerder van de (financiële) middelen.
- Schrijft onder haar leden een geldlening uit van **€ 450.000,-** om de eerste werkzaamheden te kunnen verrichten
- Wordt pas opgericht nadat uit de voorinschrijving blijkt dat er voldoende financiële middelen beschikbaar worden gesteld.

Vervolg in 4 stappen (Stap 3 van 4)

Stap 3: We vragen de leden van Coöperatie de FREON om de 1^e activiteit van De FREON via een achtergestelde lening te financieren.

- Het totaalbedrag De FREON aan deze 1^e activiteit bedraagt € 450.000,- .
  - De FREON kan de eerste activiteit alleen uitvoeren wanneer de leden voldoende kapitaal ter beschikking stellen.
  - We vragen elk lid van De FREON ter financiering van deze € 450.000,-, FREON een achtergestelde lening ter beschikking te stellen van minimaal 1.000 EUR of een veelvoud daarvan.
  - Via de 'baksteen' methode zal het uiteindelijke leningsbedrag per lid worden bepaald.
  - De rente op de lening is achtergesteld en bedraagt 10% effectieve rente per jaar.
  - De totale vergoeding voor de lening aan een lid bedraagt niet meer dan 3x de nominale inleg per lid.
  - **De lening moet worden terugbetaald uit inkomsten van De FREON uit de te ontwikkelen local4local energiehub. Hierbij gelden de volgende uitgangpunten:**
    - Mochten deze inkomsten niet ontstaan, heeft een lid geen recht op terugbetaling van de lening incl. de rente.
    - In een local4local energiehub zal deze lening achtergesteld zijn. Dat wil zeggen dat alle andere betaling voorgaan.
    - Het gaat hier om een lening met een zeer hoog risico.
- De kans dat we niet mogen ontwikkelen is gering, maar we kunnen het niet garanderen.**
- De voorinschrijving voor de lening gaat op 7 juli 2023 12:00 uur en sluit op 25 augustus 2023 12:00 uur.
  - Definitieve inschrijving volgt in september onder de leden die hun interesse in de voorinschrijving hebben kenbaar gemaakt.
  - Aan de inschrijving kunnen alleen leden van De FREON deelnemen.

10% rendement (max 3 x inleg)

De baksteenmethode: bijdrage € 1.000,-- of een veelvoud daarvan

€ 450.000,--

Bijdragen € 30.000,-- (opvullen tot aan maximum)

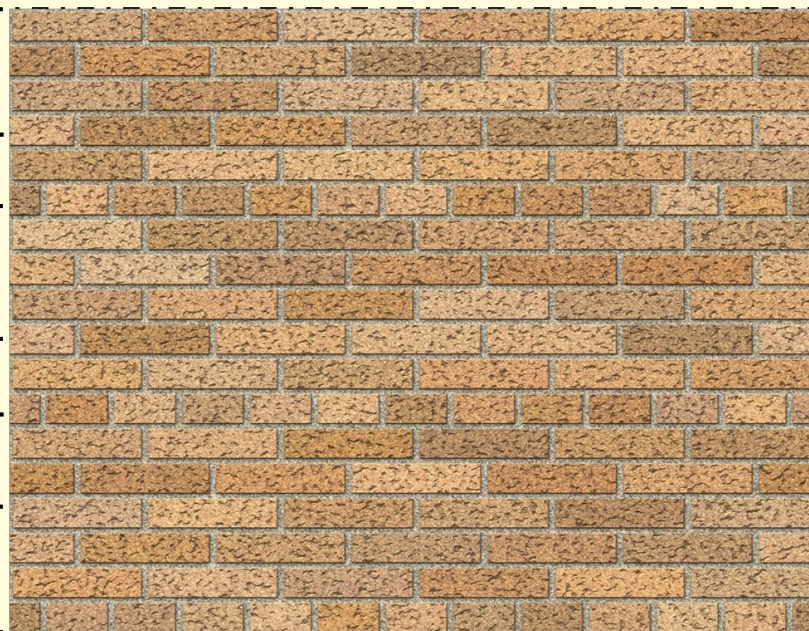
Bijdragen € 20.000,-- (resterende 10.000,--)

Bijdragen € 10.000,-- (resterende 5.000,--)

Bijdragen € 5.000,-- (resterende € 3.000,--)

Bijdragen € 2.000,-- (resterende € 1.000,--)

Allen: bijdrage € 1.000,--

10% rendement (max 3 x inleg)

Vervolg in 4 stappen (Stap 4 van 4)

Stap 4: Definitieve inschrijving

- Eind augustus weten we of zich voldoende mensen hebben ingeschreven om lid te worden van Coöperatie de FREON, om een achtergestelde lening te verschaffen en de hoogte daarvan.
- In september volgt de definitieve – verplichtende – inschrijving onder de leden die aan de voorinschrijving hebben deelgenomen.
- In september worden de deelnemers ook gevraagd hun bijdrage over te maken op bankrekening van Coöperatie de FREON.
- Uit haar midden benoemd Coöperatie de FREON een bestuur die als opdrachtgever optreedt, de (financiële) middelen beheert en de betalingen doet.

Planning

07-7: Opening VOOR-inschrijving

11-7: **1^e achterban bijeenkomst 19:30 uur** Van der Valk Sneek

25-7: **2^e achterban bijeenkomst: 19:30 uur** Van der Valk Sneek

22-8: **3^e achterban bijeenkomst: 19:30 uur** Van der Valk Sneek

25-8: Sluiting VOOR- inschrijving

28-8: Bespreking stand van zaken met **Consortium** partners en vastleggen investeringsbedragen

Vanaf 01-9: Oprichten Coöperatie de FREON, openen definitieve inschrijving en beschikbaar stellen geldlening

10% rendement (max 3 x inleg)

Voorinschrijfformulier voor Lidmaatschap van Coöperatie De FREON en Bijdrage achtergestelde lening

FREON

Ondergetekende:

Naam _____

Adres en huisnummer _____

Postcode en woonplaats _____

Lid van FREON Coalitiepartner _____

E-mail _____

Telefoonnummer _____

Geeft hiermee aan interesse te hebben om:

- Lid te worden van Coöperatie De FREON
- Coöperatie De FREON een achtergestelde lening ter beschikking te stellen van € _____,-
(bijdrage minimaal € 1.000,-- of een veelvoud daarvan)

Het gaat hier om een voorinschrijving die niet verplicht is. Definitieve inschrijving vindt plaats in september 2023 via een aparte inschrijving onder de voorinschrijvers. Vul het formulier volledig in, onderteken het rechtsgeldig en stuur het voor 28 augustus 2023 12:00 uur aan Windunie t.a.v. Milou Petersen Postbus 4098, 3502 HB Utrecht of per mail aan milou.petersen@windunie.nl. Voor vragen is Milou bereikbaar op 030 753 3100.

Ondertekening

Plaats:

Datum:

Handtekening